

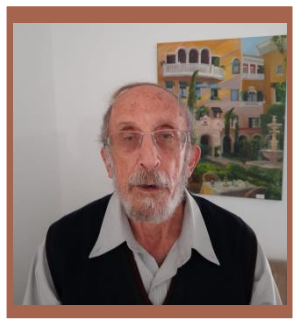
מרכז תרבות דתי לנוער
נוה שאנן (ע"ר)

מרכז
תרבות
דתי

עלון

נוה שאנן

שלוש קדושות הן .... / ישראל פרידמן

הגדרת הקדושה

"המשמעות היסודית של מושג הקדושה בלשון הקודש היא "נבדלות", היותו של דבר נבדל, מרוחק ומנותק מכל האחרים. הקדוש הוא זה שנמצא מחוץ לכל תחום, שאיננו ניתן למגע, להבנה או להגדרה, שהוא מיוחד במהותו, העצמית, אחד מכל שאר הדברים - ומשום כך יכול הוא להקרא "קדוש", לאמור: נבדל.

דברים בעולם אפשר שיהיו גדולים, טובים, מעולים, יפים, ואולם מעלות אלו כשלעצמן אינם מקנות להם את תואר הקדושה, שכן מהות הקדושה היא מעבר לתארי ההערכה השונים. משום כך, היחידי שניתן באמת להיקרא בתואר זה, "קדוש", הוא הקב"ה.

לאמיתו של דבר, אין מציאות בעולם שיש לה קדושה עצמית משלה, שהרי הקדושה, מעצם הגדרתה, אינה יכולה להיות קשורה אלא במהות העליונה של הקב"ה. עם זאת, אותם הדברים המתקשרים בקב"ה זוכים, משום כך, להשראתה של קדושה זו עליהם. ואף הם מתקדשים ככל שהם צמודים יותר, בטלים יותר, אל מהותו העליונה.

גם בעולמנו שלנו מתפשטת הקדושה ונאחזת בכל שלושת המופעים של העולם: במקום, בזמן, ובנפש ובכולם היא מתקשרת, קשר אחר קשר, עד למקור הראשון של הקדושה, שהוא הקודש העליון היחיד. **"עם ישראל ניחן בקדושה סגולית והוא העם היחידי המסוגל לחשוף את הקדושה שבמקום ואת הקדושה שבזמן."**

קדושת המקום - מופיעה בצורת מעגלי קדושה כאשר המקור הוא בית המקדש (וגם כאן יש הדרגה עד לקודש הקודשים) - ומן המקדש מתפשטת הקדושה לירושלים וממנה לכל הארץ וממנה לכל העולם.

קדושת הזמן - מופיעה גם היא במספר מעגלים - **המעגל השבועי**, כאשר במרכזו השבת ("ייקדש ה' את יום השביעי") (וממנה מתפשטת הקדושה לכל ימי החול).

מעגל שני הוא **מעגל החודש**, כאשר במרכזו ראש-חודש, וממנה מתפשטת הקדושה לימי החודש. מעגל שלישי הוא **המעגל השנתי** - ובמעגל זה אנו מציינים חגים מסויימים. מהותו של החג אינה רק בהיותו יום זיכרון למאורעות העבר, עיקרו בכך שיש בו הארה, השתקפות מחודשת של אותו מאורע יסודי, החוזרת ונשנית בכל שנה..... מתוך המגע המשותף שבין קדושת המאורע הראשוני לבין ההתייחסות של עם ישראל בזמן הזה, בהתקדשותו ובהכנתו לקבלת אותו שפע, חוזרים הדברים ומקבלים בפועל את הקדושה השייכת לכל מועד, לפי ערכו ומהותו."

קדושת האדם - גם לקדושה זו ישנן דרגות וצורות שונות. יש קדושה שהיא תורשתית - למשל קדושת עם ישראל, או, בתוך העם, קדושת כוהנים, או לויים. יש התקשרות אל הקדושה ע"י קיום מצוות או הימנעות מעברות.

מעבר לזה ישנה קדושה המגיעה מלמעלה - חוהי רוח הקודש או נבואה. לסיכום: "כל הקדושות - קדושת המקום, קדושת הזמן, קדושת האדם - נובעות מן ההתקשרות אל הקודש העליון, והן משפיעות ומעבירות מן הקדושה אל האדם המתקשר בהן: ברצונו, במחשבתו, באהבתו, ובמעשיו"

כדי לחזק את רעיון הקדושה ולנטוע אותו במודעות שלנו ראו חז"ל צורך להנכיח אותו בתפילה, בכמה מקומות מרכזיים, חלקם במופע גלוי, וחלקם במופע סמוי, כדלקמן:

קדושות גלויות: א. אחרי "ברכו".." וכולם מקבלים עליהם עול מלכות שמיים זה מזה.... ואומרים: **קדוש, קדוש, קדוש ....**

ב. קדושת העמידה: "וקרא זה אל זה ואמר: **קדוש, קדוש, קדוש.....**

ג. בתפילת ובא לציון גואל..... "ואתה קדוש יושב תהילות ישראל.... ואמר: **קדוש, קדוש, קדוש ..**
קדושות נסתרות - מופיעות בתפילה באמצעות שלושה פסוקים מתהילים:

שלוש קדושות הן....

"ה' צבאות עמנו משגב לנו אלוקי יעקב **סלה**" -תהילים מ"ו- ח' מציין את **קדושת המקום**.

"ה' צבאות אשרי אדם בוטח בך" -תהילים פ"ד-י"ג -מציין את **קדושת האדם**.

"ה' הושיעה המלך יעננו **ביום** קראנו" -תהילים כ' -י' -מציין את **קדושת הזמן**.

שלושת הפסוקים האילו מופיעים יחד כחטיבה אחת בארבעה מקומות מרכזיים בתפילה:

1.מיד אחר הקורבנות.

2.בתפילת "הודו" לקראת סופה.

3.בתפילת "ובא לציון גואל..." לקראת סוף התפילה.

4.לאחר הקורבנות, לפני תפילת "עלינו לשבח".

לפי דעתי "שתלו" חז"ל את הרמזים הנ"ל בתפילה כדי להקל עלינו את החיבור לתפילה באמצעות תשומת הלב שלנו ל.. **קדושת המקום** (בו אנו עומדים בתפילה למשל בית הכנסת), **קדושת האדם** (המוכנות שלו לתפילה), ו**קדושת הזמן** (האם אנו נמצאים ביום שבת או במועד, או ב"סתם" יום של חול).

הערה: הציטוטים במאמר, מתוך ספרו של הרב עדין שטיינזלץ "שלושה עשר עלי השושנה" מתוך הפרק: קדושה.

הפירות הטובים באמת

האדמו"ר הקדוש רבי אהרון מבעלז זי"ע, שזכה להימלט בשנות השואה האיומה לארצנו הקדושה, היה משתדל לאכול דווקא מפירות הארץ. (עד היום נוהגים חסידי בעלז לשתות ל"לחיים" ליקר בננות, מפני שבימי ר' אהרון היה זה הליקר היחידי שהופק מפירות הארץ).

אותם שנים היו שנות ה'צנע' שבראשית שנותיה של המדינה. והנה, באחד ה'טישים' (השולחנות) חילק ר' אהרון כ'שיריים' תפוחים מהארץ. בהתאם לאילוצי הימים ההם, לא היו התפוחים מובחרים.

במרחק גדול מהרבי עמדו כמה חסידים עשירים מחוץ לארץ והתלחשו ביניהם. הרבי קלט את ההתלחשות וציווה עליהם לספר לו על מה התלחשו. החסידים התביישו בדבריהם, אך חזקה עליהם מצוותו של הרבי, והם התוודו - "אמרנו, שבפעם הבאה שנבוא אל הרבי, נביא לו מחו"ל תפוחים יפים".

אמר להם הרבי - לכו לשטוף את פיכם במים ואחר תשובו אלי. כששבו החסידים, ביקש מהם הרבי, אמרו אחרי - והורה להם לחזור על משפט זה שלשה פעמים - "התפוחים של ארץ ישראל טובים, יפים וטעימים".

ברכות ואיחולים

• נישואים - "קול ששון וקול שמחה קול חתן וקול כלה" (ירמיהו ל"ג י"א)

- לגב' לאה לנצר לנישואי הנכד יעקב
- למשפ' אורה ואבי קפלן לנישואי הבן בניה
- לגב' הדס וסרמן לנישואי הבת טל
- לגב' שרה דויטש לנישואי הבן שראל

• אירוסין - "וארשתין לי לעולם...וארשתין לי באמונה" (הושע ב')

- למשפ' רחל ועזריאל היכל לאירוסים הנכד איתי
- למשפ' שרה ודוד פרייריך לאירוסים הנכדה יעלי
- לגב' חנה ראוכברגר לאירוסים הנינה יעלי
- למשפ' רחל וניסן אררט לאירוסים הנכדה אביה

• ילדים - "בניך כשתילי זיתים סביב שולחנך" (תהילים)

- למשפ' הודיה ואייל קרמן להולדת הבן

• בר/בת מצווה - "בני תורתך אל תשכח ומצוותי יצור על לבך" (משלי ג' א')

- למשפ' שלומית ויהושע פישר לבת המצווה של הנכדה עלמה

• לנכדים ונינים - "וראה בנים לבניך" (תהילים)

- למשפ' גלית ויוסי אגיון להולדת הנכד
- לגב' יהודית קרמן להולדת הבן
- למשפ' ויקטוריה וולרי חיימובסקי להולדת הנכד
- למשפ' בתיה ואריה הכט להולדת הנכד
- לגב' לאה לנצר להולדת הנינה סול רבקה
- למשפ' דבורה והשופט אהרון מלמד להולדת הבן
- למשפ' שושי וניסים דנה להולדת הבן
- לגב' רחל וייץ להולדת הנינה
- למיכל ונפתלי סלוטקי להולדת הנכד
- למשפ' רות ואהרון נוימן להולדת הנינה טוהר

אבלים - "המקום ינחם אתכם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים ולא תוסיפו לדאבה עוד"

- לאלחנן אופנהיימר במות האב נחמיה ז"ל
- לפרופ' מרדכי פכטר, רון, יפעת, שילה, צפריר ועידו במות אם המשפחה רחל ז"ל

ברכה לט"ו בשבט

אילני/ בנימין טנא

אח לרוח אילני
ולשמש הזורחת.

צמרתו מעל גני
הוא מרכין עמוס תפרכת.

וקושב אלי בלי ניד:
רע נאמן, ידיד.

כל שומע לי יצחק:
איזה מין ידיד ורע?
מסוקס הוא מצולק,
את שנותיו אין איש יודע!
יבוסם להם הצחוק!
ואני גזעו אחבוק,

ואלחש לו: - רע טוב,
הוי למדני-נא, רב כח,
ראש אחר סופה לזקוף
וכמוך שוב לפרוח,
ולבלב, לבלב בלי קץ-
הוי למדני נא העץ.

קהילה יקרה!

בט"ו בשבט מתעורר הטבע משנת החורף הארוכה ושורשי עולם הצומח מתעוררים לתחייה. ט"ו בשבט חל אומנם בדיוק חודשיים לפני פסח אבל הוא הזרע וראשית ההכנות לקראת חג החירות וחג האביב. רוב הגשמים כבר הצטברו בבטן האדמה ולכן אמרו חז"ל כי כל הנטיעות ביום זה הם בחזקת שיצליחו ויוציאו פירות. ביום זה מומלץ גם לנו "לנטוע זרעים" חדשים. מומלץ להתחיל דברים חדשים משמעותיים עבורנו מכיוון שיש חשיבות רבה לזמן ולעיתוי של זריעת הזרעים.

שנזכה גם בתקופה המאתגרת הזו לזקוף קומה, לפרוח ולבלב, להטמין זרעים חדשים שבעז"ה יניבו פירות טובים.

ט"ו בשבט שמח,
ניר שער מנהל המרכז

מתיקותה המוחשית של ארץ ישראל

מחבר: דוד ברוקנר
מתוך מוסף "שבת" מקור ראשון
תוכן המאמר:

מאז הפך למועד שמציינים אותו בצורה עממית רחבה, עבר ראש השנה לאילן תמורות ושינויים. הגיעה העת לקומה השלישית, הארצישראלית והקבועה, של ט"ו בשבט

אלמלא גלינו מארצנו ונתרחקנו מעל אדמתנו היה גורלו של חמישה עשר בשבט כשל אחד באלול: זה ראש השנה לפירות האילן זה ראש השנה למעשר בהמה. שניהם תאריכים הלכתיים פונקציונליים שאין להם ולאירועי חג טקסיים ולא כלום.

אלא שבקור ארצות הנכר ובחושך הגלות, ובפרט עם עליית שרף התקווה להחיות את תהליך הגאולה השלישית, נעור המועד הזה מן הלוח ויצא לדרכו רבת האנפין. ומשום היותו חף ממקורות ומפרשנויות קדומות, נעשה החג הזה כחומר ביד יוצרי הדור לעצבו בצלמן ובדמותן של הגאולה והתמורה. נסקור בקצרה את קורותיו של מסע חג האילנות הזה, תוך נתינת דעתנו להתפתחות ולמשמעויות שלה; ו"כימי העץ - ימי עמי".

בראשית היה געגוע

הראשונים שנתנו תוקף ממשי וטקסי לט"ו בשבט היו תלמידי האר"י בצפת, שבעקבות רמזיו של רבם על הצורך במועד העוסק בקשר לארץ תיקנו את מנהג אכילת מיני הפירות השונים - שלושים במספר. בספר "חמדת ימים" שהודפס במאה ה-18 פורט לראשונה סדר ט"ו בשבט, ולאחר שנדפס סדר זה בנפרד במהדורות רבות תחת השם "פרי עץ הדר" הוא נפוץ ברחבי ארצות המזרח ושיווה לתאריך, שעד אז היה כמעט נטול משמעות, אופי חגיגי של ממש, עם פיוטים ייחודיים וכינוסים משפחתיים וחברתיים.

עם השנים נוצק לחג אופי של כמיהה וכיסופים לארץ הרחוקה והחמה שפירותיה מתוקים. השיר "פירות חמישה עשר" שכתבה נעמי שמר ממצה ומבטא את הגעגועים שחשו יהודי הגלות למול ה"חמישוסרים":
שג על עירי כל הלילה נח / אל ארצות החום אהובי הלך / שלג על עירי והלילה קר / מארצות החום לי יביא תמו.

דבש התאנה, מתק החרוב / ואורחת גמלים עמוסי כל טוב / הנה שוב שמש לבבי / ומשם תפוח זהב יביא שלג על עירי נח כמו טלית / מארצות החום מה הבאת לי? / שלג על עירי שלג על פני / ובתוך הפרי כל געגועי. המעניין הוא ששיר זה נכתב עבור ההצגה "מסעות בנימין השלישי" - הצגה המבוססת על ספרו הסאטירי של מנדלי מוכר ספרים, שתיאורו את כיסופי היהודים לפירות חמישה-עשר אינו חיובי:

חרוב שניטל לברכה בחמשה עשר בשבט, זהו אצלם המשובח בפירות הארץ שאין כיצא בו. כיון שרואים אותו - זכר ארץ-ישראל לפניהם בא. מסתכלים ומסתכלים בו ונאנחים, עיניהם ליה ואומרים: הוי, ותולכנו, אבינו אב הרחמן, קוממיות - קוממיות בכל דקדוקיה וכוונותיה - לארצנו. שהחרובין מאכל עזים שם... ומעשה אדם מישראל, שהביא פעם אחת למקומו תמר, ויהי לפלא, והיו כל בני העיר, למקטנם ועד גדולם, רצים לראותו. נטלו את החומש והראו בו באצבע, שהתמר, תמר זה, כתוב בתורה! אטו מילתא זוטרתא היא? זה התמר הרי הוא מארץ-ישראל! הביטו לו - וארץ ישראל נצנצה במחזה לנגד פניהם: הנה עוברים את הירדן! הנה מערת המכפלה! הנה קבר רחל אמנו! הנה כותל-מערבי! הנה טובלים ושולקים ביצים בחמי-טבריא! הנה עולים על הר-הזיתים, אוכלים חרובים ותמרים עד בלי די, ונותנים לתוך הכלים מלא חפנים מעפר הארץ... אוי, אוי, היו נאנחים, ועיניהם מקור דמעה...

את התקווה החיה לשוב לציון וליישב אותה הציג מנדלי בספר זה באור לועג. במי שרואה בפרי יבש את דמות כל געגועי וכיסופיו ראה המחבר סתם עוד 'בטלן' ב'קהילת הבטלנים', יצור נלעג שנדון לכישלון. נעמי שמר בשירה שנכתב על אדמת ישראל הטובה והמיושבת, שיש בה גם חיי תרבות תוססים, עקפה את הלעג המקורי והגישה לנו כשי את כיסופי הדורות. נכון יותר לשדך את שירה לדבריו של המשורר אורי צבי גרינברג:

...אנו ילדי ישראל בחורף-הגולה - הבלבלו בגופנו: זו ארץ-ישראל מלבלבת בנו. אבותינו מגישים לנו חרובים, תאנים ותמרים לברכה ביום שלג וכפור: פירות ארץ-ישראל הרחוקה, יש זיו חם בעינינו, טעם ארץ-ישראל בחיכנו! אנו מברכים בחורף-ארץ-נכר על פירותיה של ארץ-ישראל שלנו, שהיא שלנו תמיד ועד עולם. אבל משרואה אני את ילדי ישראל מארץ-ישראל ממש, וילדים שלי בתוכם, בחגותם בט"ו בשבט, באין שלג החורף תחת כפות רגליהם, יודע אני שבעבור זה שאבותינו זיכרון-לברכה ואנו ילדיהם בכל דורות-הגולה החזקנו בט"ו בשבט, כמחזיק בשובל-אדמתה של ארץ-ישראל וכמושכי אווירה של ארץ-ישראל ותכלת שמיה לנוחירי-אפינו, בברכה מתוקה "שהחיינו" על חרובים-תמרים-ותאנים - זכינו לט"ו בשבט במדינה יהודית.

המשך

ואז באה הנטיעה

מחזיקי שובל אדמתה של ארץ ישראל נמשכו והלכו אחריו עד לאדמה עצמה. כעת הגיע שלב המימוש והעשייה, והחג הפך ליום הנטיעות והפרחת השממות. המתיקות והגעגועים נזנחו לטובת ההגשמה והפעולה.

לפני מאה ועשרים שנה יצא לראשונה המורה והסופר זאב יעבץ עם תלמידיו בזכרון יעקב לנטיעות, "למען חבב את הנטעים, נטעי הארץ אשר נטע ה' לאבותינו לשבוע מטובם ולהתענג מיופיים, יש לבית-הספר לעשות יום טוב את היום אשר נועד מימי קדם בישראל לראש השנה לאילנות, לערוך בו במערכת, כרוב חן והדר, את העצים, הנטעים והשושנים".

הסתדרות המורים והקרן הקיימת לישראל אימצו את קריאתו של יעבץ כעבור מספר שנים, והשאר - "נכה באבן ובצור, וגומות סביב נחפור, בהרים ובמישור" - היסטוריה. אמנם, יחד עם צמיחת החורשים והיערות החדשים צמחו גם תחושות אי-הנוחות והביקורת. המתיקות הראשונית אבדה בתוך המולת העשייה, ומרוב נטיעות נשכחו הפירות. כך ניסח עזריה אלון את הבעיה לפני מספר שנים:

במבט לאחור אנחנו יכולים להאשים את עצמנו, את הקרן הקיימת ואת מועצת המורים למען הקרן הקיימת, בכך שט"ו בשבט לא נהיה חג לאילנות, ככתוב בשיר, אלא חג הנטיעות. בואו נחפש בכל הפרסומים והשירים מילה על מה שיקרה לשתי אחרי שנטענו אותנו, ועל המחויבות שלנו לעץ לאחר שעזבנו את אתר הנטיעות. אין זה מקרה כי בפולקלור נוצר זלזול כזה בטקסי הנטיעה, כאשר לעתים לא בא בעקבותיהם יער, אלא טקס נטיעה חדש.

במקביל הפך ט"ו בשבט לחג ילדותי, ו'מנהג' אכילת הפירות היבשים מתוצרת חוץ לארץ רק הדגיש את הפיכתו לפולקלור שלעתיים הוא תפל.

מבט קדימה

כיום הפך ט"ו בשבט במערכת החינוך הכללית ליום של אקולוגיה ושמירת הטבע. ההיגיון הפשוט מובן: מיום של יערנות וטיפוח ריאות ירוקות - לשמירה עליהן. אלא שלראש השנה לפירות האילן אין קשר לאופנת העולם הירוק, ועל אף היותו של הנושא הזה חשוב וערכי קשה מאוד להכלילו בין שלל המנהגים שצמחו בט"ו בשבט בגולה ובארץ. היום שעבור יהודי הגולה היווה נקודת ציון לגעגועים אל הארץ שמצוות תלויות בה ושרק על אדמתה יש לו משמעות, ושעבור בוני הארץ ומפריחיה סימן את האות לצאת בהמונים ולחדש ימים כקדם - הפך ליום אוניברסלי שאין לו ולהגיון לוח השנה העברי והחקלאי ולא כלום.

בשנים האחרונות צומחת מגמה נוספת, המשלימה את התהליך ומביאה להשלמה בין הקצוות השונים. סדרי ט"ו בשבט חדשים צומחים סביב ההתמקדות בארץ הפורחת ונותנת פירותיה בעין יפה.

זיכרון מתוק שכזה אני שומר עמי מסדרי ט"ו בשבט ישיבתיים שנערכו בהיותי תלמיד בישיבת מצפה יריחו. הרב נתנאל יוסיפון הביא אלינו את בשורת החג וטעמיו ושילבו בהווה הישיבה, וכך היינו יושבים ומספרים בשבח מתיקותה של ארץ ישראל.

אחד המקורות היפים והפיקנטיים שהוקראו על השולחן היה תשובה מספר השו"ת "תורה לשמה" (המיוחס לרבי יוסף חיים, ה"בן איש חי") סימן תי"ח:

על מקום אחד בארץ ישראל שיש בו פרדסים ונמצאים שם פירות חשובים טובים ומתוקים מאוד, אם ארצה לילך בזמן גדול הפירות למקום ההוא ואשב שם איזה ימים כדי לאכול מפירות הטובים שבו, אם יש בזה איזה פקפוק ממידת חסידות ללכת למקום בשביל אכילה או שמא מותר גם לפי מדת חסידים משום חיבוב ארץ ישראל, כי פירות הם של ארץ ישראל, ויש מצווה בהליכה לשם לאכול מפירות החשובים של ארץ ישראל?

המשך

ואז באה הנטיעה

מחזיקי שובל אדמתה של ארץ ישראל נמשכו והלכו אחריו עד לאדמה עצמה. כעת הגיע שלב המימוש והעשייה, והחג הפך ליום הנטיעות והפרחת השממות. המתיקות והגעגועים נזנחו לטובת ההגשמה והפעולה.

לפני מאה ועשרים שנה יצא לראשונה המורה והסופר זאב יעבץ עם תלמידיו בזכרון יעקב לנטיעות, "למען חבב את הנטעים, נטעי הארץ אשר נטע ה' לאבותינו לשבוע מטובם ולהתענג מיופיים, יש לבית-הספר לעשות יום טוב את היום אשר נועד מימי קדם בישראל לראש השנה לאילנות, לערוך בו במערכת, כרוב חן והדר, את העצים, הנטעים והשושנים".

הסתדרות המורים והקן הקיימת לישראל אימצו את קריאתו של יעבץ כעבור מספר שנים, והשאר - "נכה באבן ובצור, וגומות סביב נחפור, בהרים ובמישור" - היסטוריה.

אמנם, יחד עם צמיחת החורשים והיערות החדשים צמחו גם תחושות אי-הנוחות והביקורת. המתיקות הראשונית אבדה בתוך המולת העשייה, ומרוב נטיעות נשכחו הפירות. כך ניסח עזריה אלון את הבעיה לפני מספר שנים:

במבט לאחור אנחנו יכולים להאשים את עצמנו, את הקן הקיימת ואת מועצת המורים למען הקן הקיימת, בכך שט"ו בשבט לא נהיה חג לאילנות, ככתוב בשי, אלא חג הנטיעות. בואו נחפש בכל הפרסומים והשירים מילה על מה שיקרה לשתייל אחרי שנטענו אותו, ועל המחויבות שלנו לעץ לאחר שעזבנו את אתר הנטיעות. אין זה מקרה כי בפולקלור נוצר זלזול כזה בטקסי הנטיעה, כאשר לעתים לא בא בעקבותיהם יער, אלא טקס נטיעה חדש.

במקביל הפך ט"ו בשבט לחג ילדותי, ו'מנהג' אכילת הפירות היבשים מתוצרת חוץ לארץ רק הדגיש את הפיכתו לפולקלור שלעתיים הוא תפל.

מבט קדימה

כיום הפך ט"ו בשבט במערכת החינוך הכללית ליום של אקולוגיה ושמירת הטבע. ההיגיון הפשוט מובן: מיום של יערנות וטיפוח ריאות ירוקות - לשמירה עליהן. אלא שלראש השנה לפירות האילן אין קשר לאופנת העולם הירוק, ועל אף היותו של הנושא הזה חשוב וערכי קשה מאוד להכלילו בין שלל המנהגים שצמחו בט"ו בשבט בגולה ובארץ. היום שעבור יהודי הגולה היווה נקודת ציון לגעגועים אל הארץ שמצוות תלויות בה ושרק על אדמתה יש לו משמעות, ושעבור בוני הארץ ומפריחיה סימן את האות לצאת בהמונים ולחדש ימים כקדם - הפך ליום אוניברסלי שאין לו ולהגיון לוח השנה העברי והחקלאי ולא כלום.

בשנים האחרונות צומחת מגמה נוספת, המשלימה את התהליך ומביאה להשלמה בין הקצוות השונים. סדרי ט"ו בשבט חדשים צומחים סביב ההתמקדות בארץ הפורחת ונותנת פירותיה בעין יפה.

זיכרון מתוק שכזה אני שומר עמי מסדרי ט"ו בשבט ישיבתיים שנערכו בהיותי תלמיד בישיבת מצפה יריחו. הרב נתנאל יוסיפון הביא אלינו את בשורת החג וטעמיו ושילבו בהווי הישיבה, וכך היינו יושבים ומספרים בשבח מתיקותה של ארץ ישראל.

אחד המקורות היפים והפיקנטיים שהוקראו על השולחן היה תשובה מספר השו"ת "תורה לשמה" (המיוחס לרבי יוסף חיים, ה"בן איש חי") סימן תי"ח:

על מקום אחד בארץ ישראל שיש בו פרדסים ונמצאים שם פירות חשובים טובים ומתוקים מאוד, אם ארצה לילך בזמן גידול הפירות למקום ההוא ואשב שם איזה ימים כדי לאכול מפירות הטובים שבו, אם יש בזה איזה פקפוק מומידת חסידות ללכת למקום בשביל אכילה או שמא מותר גם לפי מדת חסידים משום חיבוב ארץ ישראל, כי פירות הם של ארץ ישראל, ויש מצווה בהליכה לשם לאכול מפירות החשובים של ארץ ישראל?

המשך

והתשובה:

גם לפי מדת חסידים אין בזה פקפוק וחשש, דכן מצינו בגמרא ד[מסכת] עירובין... הרי מפורש שהיו הולכין רבי יוחנן וסיעת חבריו מאה חכמים ממקום למקום כדי לאכול פירות מתוקים וטובים, וכל הליכתם בשביל זה, שכן מוכח מן הלשון, ובודאי הם היו מכוונים בזה בשביל חיבוב ארץ ישראל לאכול מפירות המתוקים וחשובים שלה וכוונתם לשם שמים, והנה ודאי כולם היו חסידים וקדושים. נמצא דבר זה הוא משנת חסידים ואין בו פקפוק, ולכן מאחר שגם אתה השואל כוונתך לשם שמים בשביל חיבוב ארץ ישראל ולהודות לה' על הארץ ופירותיה הטובים, לך אכול בשמחה והכל הולך אחר כוונת הלב.

טעמים של הפירות, הניחוחות, השירים והמנגינות שבאותם סדרי ט"ו בשבט, ותחושת ה'ביחד' החברתית סביב תנובת הארץ, השאירו עליי את רשמיהם בעוד פינות ורגעים רבים אחרים בחיי. ט"ו בשבט הזה, הישן-חדש, סוגר את מעגל הכיסופים וההגשמה ושוחר אותו לכדי סיפור אחד ומושלם שיש בו ראש, תוך וסוף.

סדרי ט"ו בשבט כגון אלו הולכים ורבים בשנים האחרונות. מאותם ערבי הווי ישיבתיים הקים הרב יוסיפון את חברת "טוב הארץ" שמשווקת מדי שנה פירות ט"ו בשבט על טהרת החקלאות העברית, וההצלחה הכלכלית ההולכת וגוברת מצביעה על הביקוש הציבורי לאופי זה של החג. סדרי ט"ו בשבט בסגנון מחודש זה נוחלים הצלחה רבה במוסדות שונים, ולא דווקא כאלו המשתייכים למגזר הדתי.

מתיקות הארץ

את ה'אני מאמין' שמוביל את המגמה מנסח הרב יוסיפון כך:

"קיים צימאון גובר והולך למפגש חווייתי, זורם ואוהב עם הארץ. ההתענגות על טוב הארץ בונה באדם קשר אישי ומקבל מאמא אדמה. הפרי נוצר מחומרים המצויים באדמה, כך שכאשר האדם ניזון מהפרי הופכת האדמה לחלק ממנו. לפיכך, כשיהודי אוכל מפירות ארצנו הקדושה, קדושת האדמה נמסכת בדמו. כל השנה אנחנו מדברים אל הארץ - דורכים עליה, נוטעים אותה וכובשים אותה, וט"ו בשבט הוא יום מצוין להוסיף לכל הפעולות החשובות הללו גם את מימד ההקשבה לארץ, ההתענגות עליה והשמחה על חלבה וטובה".

דווקא בעידן של תמורות ומאבקים נכון לקבוע את היום הזה כ"פינת טעימה" מהמתיקות העומדת בבסיס כל המבחנים והאתגרים ושופכת עליהם אור חדש וחזק.

ט"ו בשבט, שהחל את דרכו העממית כנקודת ציון לתהליכי העומק של הגעגועים והתקווה לפריחה לאומית מחודשת, שמצא את עצמו חרף הלועגים מגיע אל הארץ ומשנה את פניו ליום של שותלים חסונים ההולכים עם כלי עבודתם להפריח את הטרשים, נמצא היום בפתחו של עידן חדש, ככל הנראה סופי.

סביר שכמו אופנות רבות שהודבקו ללוח העברי לא ישרדו בו הפנים האקולוגיות יתר על המידה, והבחירה תישאר בין יום ריק מתוכן לבין יום המוקדש לחוויית מימד העונג והשלמות של תהליך שיבת ציון. אמנם, באור שכזה, הקשוב לאדמה ומפנימה ולא רואה עצמו כריבון בלבדי היכול לעשות בה כרצונו, ימצא גם ההיבט האקולוגי את מקומו הראוי והנכון, ומציון ומועדיה תצא תורה לשאר כל העולם כולו.

MAGEN
DAVID
ADOM
IN ISRAEL

מגן דוד
אדום
בישראל

ארגון ההצלה הלאומי

**עקב חוסר משמעותי במנות דם
שירותי הדם של מגן דוד אדום**

מקיימים מבצע התרמת דם

**במרכז תרבות דתי לנוער
ברחוב התיכון 39 חיפה**

**ביום ראשון 9.1.22
בין השעות: 17:00-22:00**

לפרטים אודות "מי יכול לתרום דם"
יש להיכנס לאתר מד"א באינטרנט

www.mdais.org

תרומתך תעניק ביטוח דם לשנה לך ולמשפחתך

יש להצטייד בתעודה סוהה הכוללת תמונה ומס' זיהוי.

תרומת הדם שלך יכולה להציל חיים!

אפליקציית
מד"א שלי
הורד עכשיו!

קהילה יקרים,

בתקופה זו בה התפרץ נגיף הקורונה, מד"א מזמין אתכם לתרום דם במרכז תרבות דתי בנווה שאנן, ביום ראשון 9/1/22 בין השעות 17:00-22:00 יש להדגיש שאין סיכון מוגבר להידבק בנגיף הקורונה בעת התרמת הדם. בימים אלה חשובות יותר מתמיד ההתגייסות ורוח ההתנדבות שכה מאפיינים את אזרחי מדינת ישראל בעתות משבר וחירום. על מנת שלא לחרוג מכללי ההתנהגות בעת הקורונה, ההתרמה תהיה ללא התקהלות ובהרשמה מראש בקובץ המצ"ב

<https://docs.google.com/spreadsheets/d/1BJZU7GnKuEcoOxixCdHlw0ayNd1feOo31xXWZ25z-b4/edit?usp=sharing>

תודה שרותי הדם מגן דוד אדום תרומתכם חיונית להצלת חיים!